

Sundheds- og Forebyggelsesudvalgets høring om den præhospitalt
indsats mandag den 19. januar 2015

Uddannelsesoplæg: Ambulanceuddannelserne i fremtiden

SOSU NORD
LEVENDE UDDANNELSE

Dokumentdato: 8. april 2014
 Dokumentansvarlig: Kristian Kristensen
 Senest revideret: 15. januar 2015
 Senest revideret af: Kristian Kristensen
 Sagsnr.: –

Ambulanceuddannelserne i fremtiden

1. Indholdsfortegnelse

1.	Indholdsfortegnelse	2
2.	Indledning	3
3.	Ambulanceuddannelserne 2015	3
3.1	Ambulanceassistent	3
3.2	Ambulancebehandler.....	3
3.3	Paramediciner	3
3.4	Økonomiske aspekter.....	4
4.	Ambulanceuddannelserne i fremtiden	4
4.1	Ambulancebehandleruddannelsen EUX - den erhvervsfaglige indgang	5
4.1.1	Uddannelseselementer	5
4.1.2	Økonomiske aspekter	6
4.2	Professionsbachelor i præhospitalt arbejde og paramedicin - den gymnasiale indgang	7
4.2.1	Uddannelseselementer	7
4.2.2	Økonomiske aspekter	8
4.3	Autorisation	8
5.	Overgangsordninger	8
6.	Appendix	9
6.1	Oplæg ifm. Sundheds- og Forebyggelsesudvalgets høring om den præhospitale indsats mandag den 19. januar 2015	9
6.2	Proces mod udvikling af de nye uddannelser	12

2. Indledning

Oplægget til den fremtidige opbygning af ambulanceuddannelserne tager udgangspunkt i Danske Regioners uddannelsespolitiske oplæg, hvor der argumenteres for, at de sundhedsfaglige uddannelser skal matche udviklingen i sundhedsvæsenet og de krav, der stilles til sundhedspersonalets kompetencer nu og i fremtiden. Danske Regioner vil fremover have større fokus på kvalitet i stedet for fokus på effektivitet, og har som udgangspunkt, at ambulanceuddannelserne forankres i en sundhedsfaglig tilgang.

Efter vores overbevisning vil der ved den fremtidige præhospitale indsats blive stillet større krav til den sundhedsfaglige indsats og ikke mindst til de kompetencer, der forventes af personalet i ambulancerne. Disse krav bliver ikke mindre af, at der ifølge Danske Regioner vil blive længere til den specialiserede behandling.

I landene omkring os har man forsøgt at imødekomme disse krav ved at udvikle på ambulancuddannelserne. I Norge påbegyndtes i 2014: "Bachelorstudium i prehospitalt arbeid –paramedic"¹ og i Storbritannien udbydes flere steder professionsbachelor i paramedicin.

3. Ambulanceuddannelserne 2015

Ambulanceuddannelserne er for nuværende opbygget på følgende måde:²

3.1 Ambulanceassistent

Ambulanceassistent (Redder uddannelsen), som er en erhvervsuddannelse (EUD). Uddannelsen består af grundforløb 20 – 60 uger og hovedforløb på 2 år og 7 måneder.³ Der er aktuelt 2 udbudssteder.

3.2 Ambulancebehandler

Ambulancebehandler. 15 ugers forløb. Der er krav om, at ansøgere har haft operativt virke som ambulanceassistent forud for påbegyndelse af uddannelsen til ambulancebehandler. De formelle rammer for uddannelsen fremgår af BEK nr. 1150 af 09/12/2011. Der er aktuelt 2 udbudssteder.

3.3 Paramediciner

Paramediciner (Ambulancebehandler med særlig kompetence). 12 ugers forløb. Der er krav om, at ansøgere har haft operativt virke som ambulancebehandler forud for påbegyndelse af uddannelsen til paramediciner. De formelle rammer for uddannelsen fremgår af BEK nr. 1150 af 09/12/2011. Der er aktuelt 1 udbudssted .

Ambulancebehandler- og paramedicineruddannelserne er ikke en del af det formelle uddannelsessystem under Uddannelses- og Forskningsministeriet eller Undervisningsministeriet. Det er

1. <http://www.hioa.no/Studier-og-kurs/HF/Bachelor/Prehospitalt-arbeid-paramedic>

2. Se afsnit - 6. Appendix, Dias 2, s. 10

3. Struktur på den nuværende uddannelse er under forandring og ændres som følge af EUD-reformen pr. 1.8.2015.

udelukkende muligt at videreudanne sig indenfor de ovenfor nævnte tre uddannelser.⁴ Efter opnåelse af uddannelsen til paramediciner gives der ikke adgang til flere uddannelser og derved nås en blindgyde i uddannelsessystemet. Dette er i modstrid med, hvorledes det danske uddannelsessystem er opbygget og i modstrid med den bevægelse, uddannelsessystemet har undergået mod flere efter- og videreuddannelsesmuligheder, større sammenhæng samt flere meritmuligheder.

Den uddannelsesmæssige blindgyde kan endvidere have den alvorlige konsekvens, at ambulancepersonalet ved sygdom risikerer at ryge ud af arbejdsmarkedet. Hvis personalet eksempelvis rammes af en sygdom, såsom diabetes eller en ryglidelse, og af denne årsag mister evnen til, retten eller muligheden for erhvervskørsel eller tungt fysisk arbejde, har vedkommende ikke umiddelbart andre efter- og videreuddannelsesmuligheder, men må starte forfra på en anden og bedre egnet uddannelse.

For nuværende er uddannelsen til ambulanceassistent forankret som en logistik og transportuddannelse - denne forankring skyldes en historisk tradition. Ambulancekørslen og de ansattes roller samt ansvar på ulykkesstedet har imidlertid undergået en kraftig udvikling, hvor der i højere grad er behov for sundhedsfaglig specialiseret viden. Derfor synes det relevant at vurdere om uddannelserne bør flyttes over i et sundhedsfagligt regi.

Danske Regioner anbefaler i deres uddannelsespolitiske oplæg at samle og forankre uddannelserne indenfor ambulance- og paramedicinerområdet under det sundhedsfaglige område, hvilket vi ud fra et sundhedsfagligt og uddannelsesmæssigt perspektiv bifalder.

3.4 Økonomiske aspekter

Økonomien for de nuværende uddannelser er at ambulanceassistentuddannelsen betales af staten (Undervisningsministeriet), og arbejdsgiveren betaler elevløn, men får AER-tilskud. På ambulancebehandler- og paramedicineruddannelsen afholder entreprenørerne uddannelsens omkostninger, samt løn under uddannelsen. I kontrakterne mellem Danske Regioner og entreprenørerne (Falck, Respons, Københavns Brandvæsen mm.) indgår der en uddannelsesforpligtelse.

4. Ambulanceuddannelserne i fremtiden

Ved at "flytte" ambulance- og paramedicineruddannelsen over i det formelle uddannelsessystem, gives der mulighed for efter- og videreuddannelse indenfor det formelle uddannelsessystem. Derudover gives der mulighed for merit⁵ og muligheden for at skifte uddannelsesmæssigt spor.

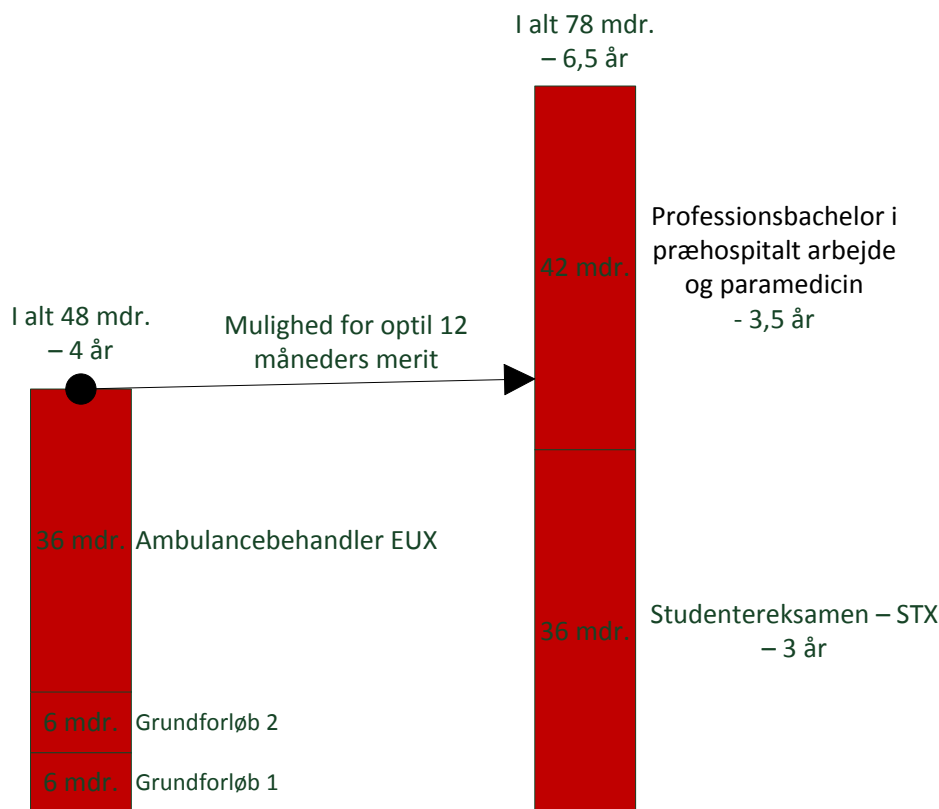
Nedenstående model illustrerer to indgange, en erhvervsfaglig indgang og en gymnasial indgang. Modellen er opbygget på samme måde, som modellen for social og sundhedsassistentuddannelsen og sygeplejerskeuddannelsen.⁶ Væsentligt for begge indgange er, at der udover de sundheds-

4. Ambulanceassistentuddannelsen giver dog adgang til professionsbacheloruddannelsen i Katastrofe- og risikomanager.

5. Merit betyder, at uddannelsesiden enten forkortes, eller at du kan vælge andre fag i uddannelsen.

6. Se afsnit 6. Appendix, Dias 3, s. 10

faglige teoretiske elementer lægges vægt på kørselsteori og – praktik, samt alsidige praktikperioder i relation til uddannelsernes slutkompetenceniveau. Praktikelementet i begge uddannelsesspor vil forventeligt udgøre omkring 50 %.

4.1 Ambulancebehandleruddannelsen EUX - den erhvervsfaglige indgang

Adgangskravet er som minimum en 9. klasses eksamen med karaktergennemsnit på 2 i dansk/matematik. Anvendes EUX-modellen som afsæt vil der indgå fag på gymnasialt niveau som giver bredere studiekompetencer end den nuværende uddannelse. I ovenstående model vil uddannelsen være et 4-årigt forløb og vil lede frem til ambulancebehandler niveau. Under uddannelsen er eleven ansat og dermed lønnet af arbejdsgiveren.

Der skal være beskrevet læringsmål for alle dele af uddannelsen; både teori- og praktikperioder. Der aflægges prøve efter de gængse regler for erhvervsuddannelserne, men det er væsentligt at den afsluttende prøve er samlet for hele uddannelsen. Der kan med fordel indarbejdes eksamen efter Objective Structured Clinical Examination(OSCE) principperne, som i dag anvendes på såvel ambulancebehandler og paramedicineruddannelsen, da denne eksamensform giver en alsidig afdækning af elevens teoretiske og praktiske færdigheder i forhold til uddannelsens mål.

4.1.1 Uddannelseselementer

Målet med uddannelsen er at sætte eleven i stand til at udføre ambulancebehandling i forhold til den akutte behandling af både traume- og øvrige akutsyge patienter, jf. den gældende bekendtgørelse om den præhospitale behandling og indsats.

Uddannelsen skal derfor give de teoretiske og praktiske færdigheder til det professionelle arbejde som ambulancebehandler, til at kunne vurdere, prioritere og håndtere en skadesituation og behandlingskompetence indenfor nærmere definerede sygdomstilstande og symptomer. Derudover skal uddannelsen styrke elevernes forudsætninger for og kompetencer til at arbejde med dokumentation, kvalitetssikring, patientsikkerhed og rettigheder. Styrkelse af elevernes kommunikative færdigheder og evne til samarbejde med relevante faggrupper er også vigtige elementer i uddannelsen.

Erhvervskørekort og køretekniske færdigheder i ambulance- og akutkørsel skal indgå i uddannelsen.⁷

Forudsætningen for at opnå uddannelsens samlede kompetencemål er, at der sikres et tæt samarbejde og udveksling mellem de teoriske og praktiske dele af uddannelsen.

Praktik

Praktikperioderne skal være længerevarende og sammenhængende.

Praktikperioderne skal indeholde mål i forhold til opgaverne som ambulancefører. Derudover skal praktikdelene i uddannelsen give mulighed for at opnå kompetencemål i forhold til behandling af medicinske patienter i den akutte fase, eksempelvis i regionernes fælles akutte modtagelser (FAM-enheder) og den kommunale hjemmepleje. Der skal desuden være praktiksteder, som kan give mulighed for at opnå kompetencer til at kunne bistå ved fødsler, indenfor arbejdet med akutte patienter/traumepatienter (skadestue, anæstesi, kardiologi ol.) samt håndtering af akutte psykiatriske patienter (på psykiatriske afdelinger).

Til alle praktiksteder skal der være tilknyttet uddannede praktikvejledere med pædagogiske og faglige kompetencer til at understøtte elevernes læring. Praktikvejledere kan være ambulancebehandlere, paramedicinere, læger og sygeplejersker afhængigt af praktikstedet.

Efter- og videreuddannelse

Ambulancebehandleruddannelsen vil være adgangsgivende til uddannelsen til professionsbachelor i præhospitalt arbejde og paramedicin, samt give mulighed for individuel merit ind i professionsbacheloruddannelsen svarende op til et års studie. Derudover vil ambulancebehandleruddannelsen være adgangsgivende til andre relevante professionsbacheloruddannelser udover professionsbachelor i katastrofe- og risikomanagement som eksempelvis professionsbachelor i sygepleje, jordemoderkundskab, ergoterapi ol.

4.1.2 Økonomiske aspekter

Ambulancebehandleruddannelsen EUX - den erhvervsfaglige indgang vil betyde at staten finansierer uddannelsen via undervisningsministeriets taxameter, og at eleverne ansættes hos entreprenørerne og modtager elevløøn under uddannelsen. Arbejdsgiveren kan hjemtage AER-tilskud. Entreprenørerne kan/skal i kontrakterne med Danske Regioner påtage sig en uddannelsesforpligtelse i forhold til det estimerede behov for uddannede ambulancebehandlere. Efter endt uddannelse skal man ansøge om et job, man er ikke sikret en ansættelse.

7. Som for nuværende skal eleven/den studerende ved uddannelsens afslutning være gammel nok til at erhverve et erhvervskørekort.

4.2 Professionsbachelor i præhospitalt arbejde og paramedicin - den gymnasiale indgang

Adgangskravet er en gymnasial ungdomsuddannelse eller afsluttet ambulancebehandleruddannelse, jf. afsnittet ovenfor. Efter endt professionsbachelor er der, som ved andre professionsbacheloruddannelser mulighed for efter- og videreuddannelse. Uddannelsen er SU-berettiget med mulighed for lønnet praktik, i lighed med professionsbachelor i politivirksomhed. Der vil i lighed med andre uddannelser, være mulighed for at indbygge en dimensionering, således at der uddannes svarende til behovet på arbejdsmarkedet.

Der kan opstilles specifikke adgangskrav. Disse vil skulle svare til kravene om optagelse på en sygeplejerskeuddannelse.⁸ Herudover vil der være adgang med 4 beståede HF enkeltfag.

Uddannelsen vil skulle bygges op svarende til alle andre sundhedsfaglige professionsbacheloruddannelser. Der skal være beskrevet læringsudbytter for alle moduler i uddannelsen, modulerne afsluttes med en prøve. Praktik modulerne vil indeholde detaljerede beskrivelser med krav til læringen i perioden. Såvel de praktiske som de teoretiske moduler vil skulle bestås ved en prøve af teoretisk eller praktisk karakter.

4.2.1 Uddannelseselementer

Professionsbacheloren i præhospitalt arbejde og paramedicin skal uddannes til at kunne varetage den akutte behandling af både traume- og øvrige akutsyge patienter.

Et af mange mål med uddannelsen skal være at gøre professionsbacheloren i præhospitalt arbejde og paramedicin i stand til at forebygge indlæggelser og genindlæggelser. Som en tæt samarbejdspartner til den praktiserende læge og hjemmesygeplejen vil det være muligt at forebygge hospitalsindlæggelser hos borgere, som ikke har behov for det. Derudover skal uddannelsen give den studerende teoretisk og praktisk ballast til at kunne fungere som skadestedsleder.

Erhvervskørekort og køretekniske færdigheder i ambulance- og akutkørsel skal indgå i uddannelsen.⁹

Praktik

Praktikperioderne skal være længerevarende og sammenhængende.

Praktikperioderne skal både indeholde mål i forhold til opgaverne som ambulancefører og i forhold til opgaverne ved akut behandling. Praktikstederne skal være godkendte efter beskrevne kriterier der fremgår af uddannelsens studieordning. Derudover skal praktikdelene i uddannelsen give mulighed for at opnå udvidede kompetencemål i forhold til behandling af medicinske patienter i den akutte fase, eksempelvis i regionernes fælles akut modtagelser (FAM-enheder) og den kommunale hjemmepleje. Der skal desuden være praktiksteder, som kan give mulighed for at opnå kompetencer til at kunne bistå ved fødsler, indenfor arbejdet med akutte patienter/traumepatienter (skadestue, anæstesi, kardiologi ol.) samt håndtering af akutte psykiatriske patienter (på psykiatriske afdelinger).

8. <http://www.ug.dk/Uddannelser/professionsbacheloruddannelser/socialogsundhedsuddannelser/sygeplejerske.aspx#fold3>

9. Som for nuværende skal eleven/den studerende ved uddannelsens afslutning være gammel nok til at erhverve et erhvervskørekort.

I løbet af praktikken skal den studerende varetage opgaven som skadestedsleder, således at den studerende efter endt uddannelse, er i stand til at varetage den komplicerede funktion som skadestedsleder.

Til alle praktiksteder skal der være tilknyttet uddannede praktikvejledere med pædagogiske og faglige kompetencer til at understøtte de studerendes læring. Praktikvejledere kan være paramedicinere, læger og sygeplejersker afhængigt af praktikstedet.

Efter- og videreuddannelse for professionsbacheloreren

Efter endt uddannelse og 2 års erfaring kunne der ind tænkes specialuddannelse, på lige fod med anæstesi- og intensiv sygepleje, i for eksempel: interhospital transport, fly- og helikopterambulance, paramedicin i krigszoner ol.

Professionsbacheloreren i præhospitalt arbejde og paramedicin, kan desuden søge videreuddannelse via det ordinære videreuddannelsessystem på lige fod med alle andre bacheloruddannede.

4.2.2 Økonomiske aspekter

Professionsbachelor i præhospitalt arbejde og paramedicin - den gymnasiale indgang vil betyde at uddannelsen finansieres af staten og de studerende får SU under hele studietiden og eventuel løn i praktikperioderne. Som ansøger skal man søge om optagelse via den koordinerede tilmelding (KOT). En national ramme for dimensionering vil kunne tage højde for at der uddannes efter behov. Det vil sige at der kun optages studerende der svarer til behovet på arbejdsmarkedet, dette på lige fod med alle andre sundhedsuddannelser der også har fast dimensionering. Som ved den erhvervsfaglige indgang skal man efter endt uddannelse søge om job, man er ikke sikret en ansættelse.

4.3 Autorisation

I lighed med andre sundhedsfaglige professionsbacheloruddannelser samt social- og sundhedsassistentuddannelsen vil det være hensigtsmæssigt, at man ved begge uddannelser kan opnå autorisation. Autorisation vil medføre titelbeskyttelse og øge patientsikkerheden ved at sikre, at kun personer, som har opnået autorisation, kan arbejde som ambulancebehandler eller paramedicinere. En autorisation vil forpligte til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed, idet mangel på dette vil kunne medføre fratagelse af autorisation.

5. Overgangsordninger

Når man ændrer på uddannelser og deres opbygninger indenfor uddannelsesområdet, er det normalt at man udarbejder en overgangsordning, så man sikrer sig at studerende/elever på den "gamle" ordning sikres mulighed for at overgå til den "nye" ordning.

6. Appendix

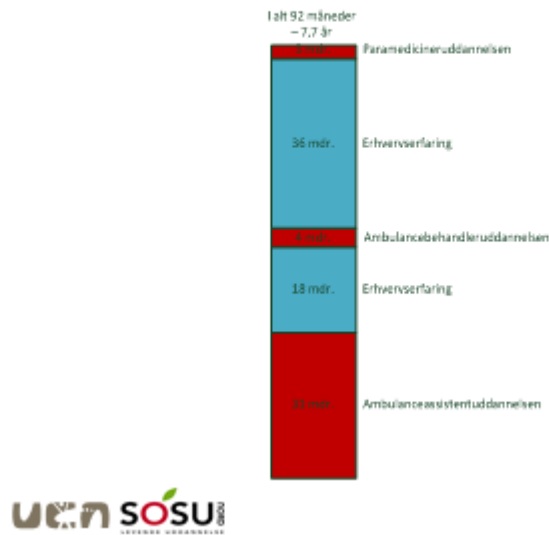
6.1 Oplæg ifm. Sundheds- og Forebyggelsesudvalgets høring om den præhospitale indsats mandag den 19. januar 2015

Dias 1

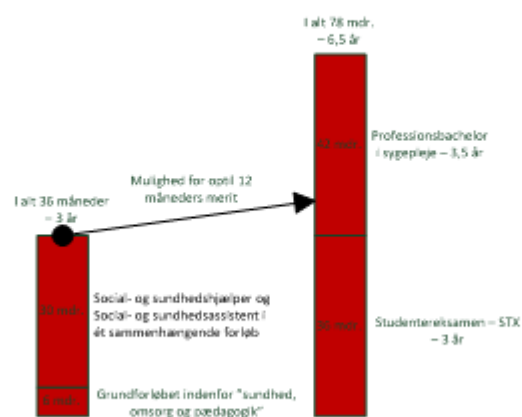
Dias 2

Ambulanceuddannelserne 2015

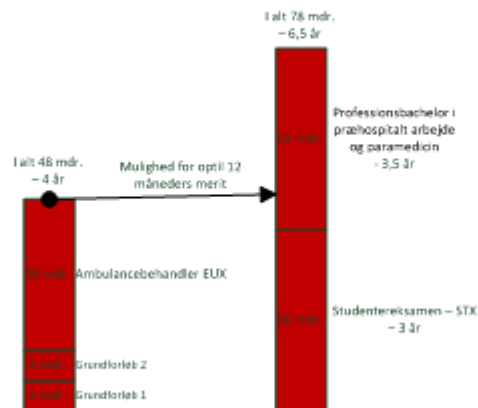
Dias 3

Social- og sundhedsassistent til sygeplejerske

Dias 4

Ambulanceuddannelserne i fremtiden

Dias 5

Ambulanceuddannelserne i fremtiden

Uddannelse i virkeligheden

- Vicedirektør Lene Kvist, SOSU Nord
Jekp@SOSUnord.dk
- Uddannelseschef, Jonna Frølich, UCN
JOF@ucn.dk

6.2 Proces mod udvikling af de nye uddannelser

Godkendelse af nye videregående uddannelser (professionsbachelor i præhospitalt arbejde og paramedicin)

Nye videregående uddannelser skal igennem 2 godkendelsesprocedurer:

1. **Prækvalifikation**, hvor ministeren foretager en vurdering af om de søgte nye uddannelser er hensigtsmæssige ud fra en samfundsøkonomisk og uddannelsespolitisk vurdering.

Ansøgning om prækvalificering vurderes i forhold til 2 kriterier:

1. Behov og relevans.
2. Sammenhæng i uddannelsessystemet

2. **Uddannelsesakkreditering**, som er en faglig vurdering af uddannelser. Ansøgning om uddannelsesakkreditering vurderes i forhold til 5 kriterier:

1. Behov og relevans
2. Videngrundlag
3. Mål for læringsudbytte
4. Tilrettelæggelse og gennemførelse
5. Intern kvalitetssikring og udvikling

Godkendelse af nye erhvervsuddannelser:

Erhvervsskolerne har ikke samme mulighed for at søge om godkendelse af nye uddannelser, som de videregående uddannelsesinstitutioner.

Godkendelse af nye erhvervsuddannelser foregår via Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU), der på et overordnet niveau rådgiver Undervisningsministeren om de grundlæggende erhvervsrettede uddannelser på Undervisningsministerens område. Rådet giver indstilling om:

- 1) Regler om erhvervsuddannelserne i almindelighed med hensyn til struktur, mål, rammer, bedømmelse m.v.
- 2) Oprettelse af nye uddannelser og nedlæggelse af uddannelser,
- 3) Nedsættelse af udviklingsudvalg i forbindelse med forberedelse og iværksættelse af uddannelser

Derudover nedsætter arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationerne et antal faglige udvalg med et lige stort antal arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter samt elevrepræsentation.

Godkendelse af en ny uddannelse vil således typiske enten ske efter et forudgående arbejde i det faglige udvalg eller i et særligt nedsat udviklingsudvalg. Udvalget sender sin anmodning om at godkende den nye uddannelse til REU, der afgiver indstilling til Undervisningsministeren.

Udviklingsudvalg nedsættes for at sikre fornøden faglig fornyelse og uddannelsesdækning inden for erhvervsuddannelserne. Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser afgiver indstilling til ministeren om nedsættelse og sammensætning af et udviklingsudvalg inden for en nærmere fastsat tidsfrist. Udviklingsudvalg kan i særlige tilfælde nedsættes for at udføre opgaver i stedet for et eller flere faglige udvalg.

For at få en ny uddannelse godkendt er det med denne procedure en væsentlig forudsætning, at have opbakning fra en eller flere af de involverede parter.

Fakta om og krav til (sundhedsfaglige) EUD uddannelser, erhvervsakademiuddannelser, professionsbacheloruddannelser

Erhvervsuddannelser

Varighed	<p>En erhvervsuddannelse varer i almindelighed ikke over 4 år og består af et grundforløb og et hovedforløb.</p> <p>Grundforløbet består efter 1/8 2015 af 20 uger (grundforløb 1) for elever, der påbegynder uddannelse indenfor et år efter afsluttet 9. eller 10. klasse, og 20 uger (grundforløb 2) for alle.</p> <p>Hovedforløbets længde varierer efter indholdet i den enkelte erhvervsuddannelse, men samlet varighed af grundforløb + hovedforløb er generelt ikke over 4 år.</p>
Krav vedr. praktik	<p>Uddannelsen tilrettelægges som vekseluddannelse mellem teori- og praktikperioder. Der formuleres specifikke mål for både praktik og teori.</p>
Valgfri elementer i uddannelsen	<p>Der indgår mulighed for valgfag og valgfri specialefag</p>
Afsluttende eksamen	<p>Eleverne modtager bevis for den gennemførte uddannelse, herunder bevis både for gennemført skoleuddannelse og for gennemført praktikuddannelse.</p> <p>Bedømmelse af elever under uddannelsens forløb og eksamen tilrettelægges for den enkelte uddannelse på grundlag af en bedømmelsesplan, der fastsættes af undervisningsministeren, for områdefags og specialefags vedkommende efter de faglige udvalgs bestemmelse.</p> <p>Det faglige udvalg kan bestemme, at praktikuddannelsen afsluttes med en svendep prøve, der afholdes efter retningslinjer fastsat af udvalget.</p>
Adgangskrav	<p>Adgang til en erhvervsuddannelse kræver efter 1/8 2015 et gennemsnit på 2 i fagene dansk og matematik fra folkeskolens afsluttende prøver eller lignende, eller bestået adgangsprøve.</p>
Finansiering af uddannelsen	<p>Taxameter finansiering fra Undervisningsministeriet</p>
Elevernes økonomiske vilkår	<p>Grundforløbet: Uddannelsen er SU berettiget</p> <p>Hovedforløbet: Elevløn i praktik- og skoleperioderne. Begyndelseslønnen på den aktuelle uddannelse er ca. 10.500 kr. om måneden, slutlønnen ca. 14.500 kr.</p>

	Mulighed for voksenlærlingeløn, hvis ansøger er over 25 år. Arbejdsgiver har mulighed for at søge AER-tilskud i skoleperioderne.
--	---

Professionsbacheloruddannelse (PBA) – tilrettelagt som selvstændig overbygningsuddannelse:

Varighed	210 ECTS (3,5 år).
Krav vedr. praktik	Mindst 15 ECTS. Der er ingen formel øvre grænse, men nogle sundhedsfaglige professionsbacheloruddannelser har 50 % teori og 50 % praktik.
Valgfri elementer i uddannelsen	Der kan være valgfri uddannelseselementer
Afsluttende bachelorprojekt	10, 15 eller 20 ECTS
Adgangskrav	Typisk en gymnasial uddannelse eller relevant erhvervsuddannelse.
Finansiering af uddannelsen	Taxameter finansiering fra Uddannelsesministeriet
De studerendes økonomiske vilkår	Uddannelsen er SU berettiget